Toni Aira: ?A ?Cos a terra? he volgut jugar amb la sàtira política i recobrir-ho, de principi a fi, de novel·la negra?

+ Notícies | 23-03-2023 | 20:02

Toni Aira / © Xavier Torres Bacchetta

El periodista Toni Aira (Barcelona, 1977), expert en comunicació política i habitual com a col·laborador en diversos mitjans de comunicació del país, ha debutat recentment com a autor de ficció amb la novel·la detectivesca ?Cos a terra? (La Campana), una obra protagonitzada per l?assessor Max Margarit i que compta amb un doble misteri: resoldre l?autoria d?uns assassinats i, paral·lelament, esbrinar quins rostres reals s?amaguen darrere els personatges ficticis ideats per l?autor. ?Jo tenia al cap una sèrie de personatges reals que m?han anat inspirant, sí, però al cap del lector o lectora poden ser molts altres. I és fantàstic, això, perquè no he escrit el llibre amb la voluntat d?assassinar a la ficció a ningú en especial, però sembla que no només es llegeix amb la línia que jo volia?, detalla l?autor, que presenta el llibre demà divendres a la Llibreria 22 de Girona (19h), en el marc d?una conversa amb l?escriptor Miquel Aguirre.

Aprofitant que tenim les municipals a l?horitzó, creu que la política catalana pot arribar a ser més sagnant que la seva obra, fins i tot?

Més sagnant segur; més divertida, no. He intentat fer una combinatòria entre els punyals que volen i els somriures que ens pot dibuixar a tots la constatació que les senyories, per molt il·lustres, honorables o el que el tracte protocol·lari digui que són, sovint acaben esdevenint tan humans com la resta, o més; tan ridículs com la resta, o més. I això, al final, ho salva tot, perquè ens humanitza i ens dona la mesura del que som: tant ells com nosaltres.

La novel·la negra és el camí més honest per relatar les entranyes de la política?

És el gènere que millor explica un món ple de conspiracions, de segones intencions i d?assassinats

-afortunadament, la major part del temps metafòrics, i amb altres, referits als assassinats del bon gust o de les bones maneres-. La crònica periodística ja fa el relat d?allò que és més explicable, per increïble que sembli, i, en canvi, la novel·la negra es pot recrear en el que es remena a la rerebotiga i que explica molt sovint el surrealisme d?allò que acabem veient a les televisions, les ràdios i els diaris.

Per què ha debutat amb la novel·la negra?

Primer, perquè m?ho van proposar: això no hagués estat en si mateix un motiu, perquè podria haver dit que no, però va resultar que el que els editors em van convidar a fer va ser una incursió al gènere de la novel·la negra, de la novel·la detectivesca, que jo ja tenia al cap des de feia molt de temps. Fins i tot havia fet esborranys de trames i de primers capítols d?una possible novel·la detectivesca, de fet.

D?altra banda, també es va donar la feliç coincidència que vaig veure que allò que jo tenia ganes de fer, que era ubicar la història a l?arena politicomediàtica del nostre país, també era el que volien els editors. I a partir d?aquí, no m?hi vaig poder negar. Tenia moltíssimes ganes de novel·lar després d?anys escrivint assaigs, articles d?opinió i d?anàlisi, i per a mi era com un ?autoregal?.

A ?Cos a terra? apareixen periodistes, polítics, assessors o tertulians. Escombrar cap al seu àmbit ha facilitat el procés?

A mi m?ha facilitat molt les coses el fet que el món de la política, de les campanyes, dels mitjans de comunicació o de les tertúlies siguin l?escenari, sí. Al final, és un hàbitat on hi ha una flora i una fauna que conec, que conec molt fins i tot, i això em facilita les coses a l?hora de fabular basant-me en fets reals. Sense els anys que porto en aquesta professió no hagués pogut tenir ni la meitat d?anècdotes divertides o d?històries que semblen surrealistes i que han passat. Uns fets que jo puc passar pel túrmix de la ficció per oferir un producte divertit, entretingut i que, a més, juga amb el doble misteri que té aquesta novel·la: d?una banda, el típic misteri propi d?una novel·la detectivesca, que és resoldre uns assassinats; i, d?altra banda, intentar esbrinar quins personatges reals m?han inspirat a la ficció.

Un doble joc, doncs.

Sí. Si hi ha aficionats a la novel·la de misteri aquí tindran una doble ració. Crec que tothom es pot enganxar a una trama on espero que no descobreixin l?autoria d?uns misteriosos assassinats fins al final, i això en si mateix ja és un gènere i ja té un incentiu especial i trepidant. Però, a banda, hi ha aquest segon misteri d?intentar fer càbales sobre els personatges reals que m?han inspirat a la ficció, i amb això m?estic emportant sorpreses molt divertides, perquè la gent em dona opcions diferents sobre un mateix personatge. Jo tenia al cap una sèrie de personatges reals que m?han anat inspirant, sí, però al cap del lector o lectora poden ser molts altres. I és fantàstic, això, perquè no he escrit el llibre amb la voluntat d?assassinar a la ficció a ningú en especial, però sembla que no només es llegeix amb la línia que jo volia, sinó que a més a més també es llegeix amb aquest punt d?humor i de tendresa relacionat amb els personatges que he anat construint.

Al final, és ficció basada en fets reals, entenc que el gènere ja existeix (riu), que ja s?ha utilitzat molt i, per tant, no descobreixo res. El que passa és que he volgut singularitzar la història per fer-ne un doble gènere: jugar amb la sàtira política i que això estigui recobert de principi a fi de novel·la negra. Aquest còctel sí que no s?ha fet gaire, i m?estimulava especialment. M?ha agradat molt la construcció de personatges, entorns, escenaris i situacions que ara els lectors, a través de

les xarxes socials, em diuen que els enganxen i que els fa venir ganes d?anar passant pàgines. I, de fet, això era exactament el que em passava a mi, però escrivint. Hi havia dies que m?havien de cridar l?alto a casa per plegar veles d?una vegada, fins i tot en temps de vacances, perquè no podia parar i m?ho estava passant fantàsticament.

Toni Aira s?amaga darrere Max Margarit o ha fet trampes, aquí?

Segons m?han explicat autors avesats i amb experiència, és inevitable que un autor novell i que s?estrena elabori un producte on el protagonista tingui força d?ell. Si a més a més hi sumem que aquesta novel·la, on hi ha una sèrie d?assassinats misteriosos enmig d?una campanya electoral, l?anem resseguint a través de la veu d?un assessor, en Max Margarit, que té un dietari personal que acaba convertint en dietari de campanya i en un quadern a tall d?inventari per les seves investigacions en clau de detectiu ocasional, doncs sí, crec que és inevitable que la meva veu s?hi senti reflectida. Sempre he tingut debilitat pels protagonistes de novel·les de misteri de moltíssims autors, com ara Arthur Conan Doyle -Sherlock Holmes-, Agatha Christie -Hércules Poirot i Miss Marple-, Dashiell Hammett o Fred Vargas, entre d?altres; tot això m?ha acompanyat des de petit, i en el protagonista també, i per tant és normal que hi hagi una mica de tot plegat al llibre.

La sàtira i el sentit de l?humor són els vehicles per obrir el llibre a tothom?

Sí. El sentit de l?humor, en els temps que corren, és molt medicinal. Si no hi posem una mica d?humor en tot plegat n?hi ha per marxar corrents. La literatura i els llibres com a vàlvula d?escapament, com a manera de posar la ment en blanc respecte de la resta i de concentrar-se en mons imaginaris, és un clàssic, i si a més hi sumes l?humor per fotre-te?n del mort i de qui el vetlla, doncs considero que això és molt necessari. De fet, així s?explica l?auge i èxit d?allò que s?ha descrit com el cosy crime, el crim amable, que és aquest tipus de literatura que ha convertit una Angela Merkel jubilada en detectiva ocasional de la mà de David Safier; a la Reina d?Anglaterra en investigadora ocasional de la mà de S.J. Bennett, o a Max Margarit en assessor polític d?un partit català i en una mena de Sherlock Holmes de l?Eixample, en aquest cas de la mà d?un servidor.

Parla de l?Eixample, però Margarit ha anat de punta a punta del país. Les comarques gironines tenen un bon protagonisme, també?

Sí, les comarques gironines hi són. Per exemple, hi apareix representat el Teatre Municipal de Girona, que protagonitza algun moment especialment divertit de la novel·la. També hi ha algun antic amor del protagonista, en aquest cas de la Cellera de Ter. Tot això s?ha d?anar descobrint, és clar?

Història a banda, quines sensacions ha tingut en la ficció?

De jovenet vaig acabar estudiant Òptica i Optometria com a primera opció, perquè a casa, que són més del ram de les ciències, quan els vaig plantejar fer Periodisme em van respondre si estava segur que això d?escriure em donaria per viure. Crec que tenien una gran visió, i no ho dic amb ironia, sobre el que és el món del periodisme i la seva precarietat i dificultat, però la intuïció des de petit de dedicar-me a escriure ja la tenia. L?he vehiculat a través de la professió periodística, que vaig acabar abordant, però el fet d?escriure m?apassiona, i el fet d?escriure i passar-m?ho bé, encara més. Escriure i explicar històries m?entusiasma, i si aquestes històries enganxen la gent i la diverteix, si generen el que estic detectant amb la rebuda que té aquest llibre, la veritat és que no voldria fer cap altra cosa. Ara, és veritat que en aquest país és difícil viure d?escriure, sí, però a mi

m?encantaria i als editors i lectors els ha encantat aquest primer text: de fet, en dues setmanes ja hem tret dues edicions del llibre i m?han proposat fer-ne una trilogia. Per tant, espero que Max Margarit i els seus misteris en la bombolla politicomediàtica tinguin llarga vida.

Autor: Redacció